

Standarta Eirobarometrs 92

Nacionālais ziņojums

Sabiedriskā doma Eiropas savienībā

Latvija

2019. Gada rudens

Pētījumu pasūtītis un tā tapšanu koordinējis Eiropas Komisijas Komunikācijas ģenerāldirektorāts.

Šis ziņojums tapis Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā.

Šis dokuments nepauž Eiropas Komisijas viedokli.
Tā interpretācija un viedokļi ir vienīgi autoru ziņā.

Standarta Eirobarometrs 92 – Vilnis EB92.3 – Kantar

Standarta Eirobarometrs 92

Nacionālais ziņojums

SABIEDRISKĀ DOMA EIROPAS SAVIENĪBĀ

LATVIJA

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion>

Pētījumu pasūtītājs un tā tapšanu koordinējis Eiropas Komisijas Komunikācijas ģenerāldirektorāts.

Šis ziņojums tapis Eiropas Komisijas pārstāvniecībai Latvijā.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	2
I. ESOŠĀS SITUĀCIJAS VĒRTĒJUMS EIROPAS SAVIENĪBĀ UN LATVIJĀ	3
1 Iedzīvotāju kopējais noskaņojums	3
2 Svarīgākās problēmas valstī un personīgi	7
3 Iedzīvotāju informētība par Eiropas Savienību un tās institūcijām	8
II. EIROPAS SAVIENĪBA UN TĀS PRIORITĀTES	9
1 Eiropas Savienības kopējais vērtējums	9
2 Eiropas Savienības loma svarīgāko jautājumu risināšanā	11
3 Eiropas Savienības nākotnes prioritātes	13
KOPSAVILKUMS	14

IEVADS

Eirobarometra 92 aptauja Latvijā notika no 2019. gada 14. līdz 28. novembrim, un tās laikā tika aptaujāti 1000 Latvijas pilsoņi vecumā no 15 gadiem. Aptauju Latvijā veica vadošā pētījumu un konsultāciju kompānija Latvijā “Kantar”. “Eirobarometrs 92” ir trīsdesmit otrā “Eurobarometer Standard” aptauja, kopš Latvija ir kļuvusi par Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) dalībvalsti. “Eurobarometer Standard” pētījums tiek veikts divas reizes gadā, un šīs aptaujas ietvaros tiek sekots līdzi pilsoņu viedoklim par dažādiem ES un tās dalībvalstu aktuāliem jautājumiem.

Nepārprotami svarīgākie 2019. gada iekšpolitikas notikumi Latvijā bija jaunā, Krišjāņa Kariņa vadītā valdība, kuru apstiprināja vien janvārī pēc 13. Saeimas vēlēšanām, kas norisinājās 2018. gada oktobrī, kā arī Eiropas Parlamenta (turpmāk tekstā – EP) vēlēšanas, kurās piedalījās 33.53% balsstiesīgo un kurās parlamentā no Latvijas tika ievēlēti astoņi deputāti. Neilgi pēc EP vēlēšanām Latvijas valsts prezidenta amatā stājās Egils Levits, kurš šajā amatā pēc viena amata termiņa jeb četriem gadiem nomainīja Raimondu Vējoni.

2019. gadā kopumā Latvijas iekšpolitikā aktuālas bija vairākas diskusijas par dažādām tēmām:

- Gads iesākās ar satricinājumu medicīnas jomā – mediķi streikoja un pieprasīja 13. Saeimas atļaušanu, tā paužot savu neapmierinātību valdības nespējai rast iespēju palielināt medicīnas personāla atalgojumu.
- Pārmaiņas piedzīvoja arī finanšu nozare – Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK) piedzīvoja vadības maiņu, un tika apturēta PNB bankas darbība, tiesai pasludinot tās maksātspēju, kas radīja satraukumu sabiedrībā par līdzekļu atgūšanu.
- Būvniecības nozari satricināja vairāki skaļi korupcijas skandāli, kuros kukuļdošanā tika vainoti vairāki lielāko Latvijas būvkompaniju vadītāji.
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce no amata atstādināja ilggadējo Rīgas domes priekšsēdētāju Nilu Ušakovu.
- Pēc astoņpadsmit gadus ilga darba Ilmāru Rimšēviču Latvijas Bankas prezidenta amatā nomainīja Mārtiņš Kazāks, kurš iepriekš pildīja Latvijas Bankas padomes locekļa amata pienākumus, bijis vienas no vadošās komercbankas Latvijā galvenais ekonomists, kā arī Fiskālās disciplīnas padomes biedrs.
- Vēl līdz šim nebijušu un negaidītu satricinājumu gada izskaņā piedzīvoja arī mediju joma: pēc vairāk nekā divdesmit gadu darba tika slēgts vecākais komerckanāls Latvijā jeb Latvijas Neatkarīgā televīzija (LNT), kas bija viens no skatītākajiem latviešu valodā raidošajiem kanāliem.
- Plašas diskusijas visa gada garumā sabiedrībā raisīja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra Jura Pūces virzītā administratīvi teritoriālā reforma.
- Gada nogalē ASV Valsts kases Ārvalstu aktīvu kontroles birojs noteica sankcijas pret vairākām Latvijas personām saistībā ar korupciju, tajā skaitā pret Ventspils brīvostu un Ventspils brīvostas pārvaldi.

Gada nozīmīgāko ārpolitikas jautājumu redzeslokā vēl arvien bija ASV prezidenta Donalda Trampa īstenotā politika pasaulē, Krievijas un Ukrainas starptautiskās attiecības, sarunas par Lielbritānijas izstāšanos no Eiropas Savienības Brexit ietvaros.

I. ESOŠĀS SITUĀCIJAS VĒRTĒJUMS EIROPAS SAVIENĪBĀ UN LATVIJĀ

1 Iedzīvotāju kopējais noskaņojums

Vairākums jeb **77% Latvijas Republikas pilsoņu ir kopumā apmierināti ar savu dzīvi** (16% ir norādījuši, ka ir ļoti apmierināti, 61% – ka ir diezgan apmierināti). Kopš 2018. gada rudens iedzīvotāju apmierinātības līmenis ar dzīvi kopumā ir stabili nemainīgs. Savukārt šāds apmierinātības līmenis ir zemāks nekā vidēji ES, kur tas arī ir vienlīdz augsts kā pirms gada. Absolūtais vairākums jeb **84% ES dalībvalstu (EU28) pilsoņu kopumā ir ar savu dzīvi apmierināti** (25% ir norādījuši, ka ir ļoti apmierināti, 59% – ka ir diezgan apmierināti).

Latvijas kaimiņvalstīs arī ir vērojama stabilitāte apmierinātībā ar dzīvi kopumā. Salīdzinājumam, 73% Lietuvas un 85% Igaunijas pilsoņu 2019. gada nogalē ir bijuši apmierināti ar savu dzīvi kopumā. Salīdzinoši ar dzīvi visapmierinātākie ir Dānijas (97%), Nīderlandes (96%), Zviedrijas (96%) un Somijas (95%) pilsoņi. Savukārt salīdzinoši zemākā apmierinātība ar dzīvi ir Bulgārijā (54%) un Grieķijā (52%).

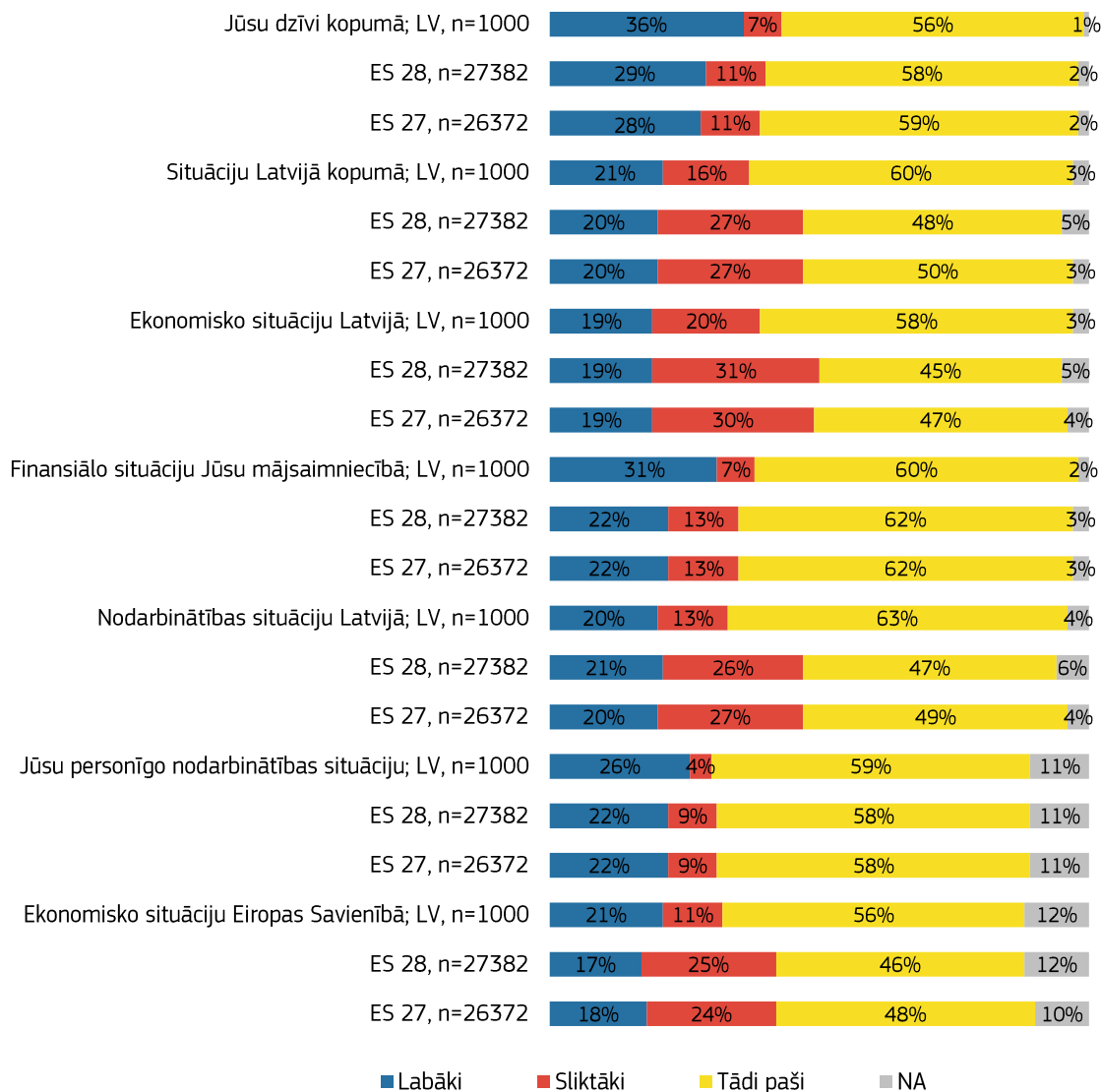
Lūgti novērtēt situāciju dažādās sfērās, Latvijas pilsoņi kā kopumā labu ir novērtējuši finansiālo situāciju savā māsaimniecībā (70%), Eiropas ekonomisko situāciju (67%), personīgo nodarbinātības situāciju (65%) un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu Latvijā (54%). Kā kopumā sliktu Latvijas pilsoņi ir novērtējuši Latvijas ekonomisko situāciju (66%), nodarbinātības situāciju Latvijā (58%) un situāciju Latvijā kopumā (52%).

Eiropieši kā kopumā labu ir novērtējuši finansiālo situāciju māsaimniecībā (73%), personīgo nodarbinātības situāciju (61%) un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu valstī (50%). Savukārt kā kopumā sliktu ir novērtējuši nodarbinātības situāciju savās valstīs (51%) un situāciju savās valstīs kopumā (51%).

Pēdējā pusgada laikā nav būtiski mainījušās Latvijas pilsoņu prognozes par savu dzīvi kopumā turpmākajos divpadsmit mēnešos: 36% Latvijas pilsoņu domā, ka dzīve kopumā būs labāka (+4 PP), 7% pilsoņu domā, ka dzīve kopumā būs sliktāka, savukārt 56% pilsoņu domā, ka dzīve kopumā būs tāda pati. Tajā pat laikā visu ES pilsoņu vidū kopš pavasara situācija šajā jomā nav būtiski mainījusies un 29% domā, ka dzīve kopumā turpmākajos divpadsmit mēnešos būs labāka, desmitā daļa jeb 11% domā, ka tā būs sliktāka, savukārt 58% ES pilsoņu domā, ka viņu dzīve kopumā turpmākajos divpadsmit mēnešos būs tāda pati.

Kopš 2019. gada pavasara nav būtiski mainījušās Latvijas un ES pilsoņu prognozes turpmākajiem divpadsmit mēnešiem attiecībā uz personīgās nodarbinātības jomu (59% Latvijas pilsoņu un 58% eiropiešu uzskata, ka situācija būs tāda pati) un finansiālo situāciju māsaimniecībā (60% Latvijas pilsoņu un 62% eiropiešu uzskata, ka tā būs tāda pati).

**Un kādas ir Jūsu gaidas saistībā ar nākamajiem divpadsmit mēnešiem?
Vai nākamie divpadsmit mēneši būs labāki, sliktāki vai tādi paši,
runājot par ...?**

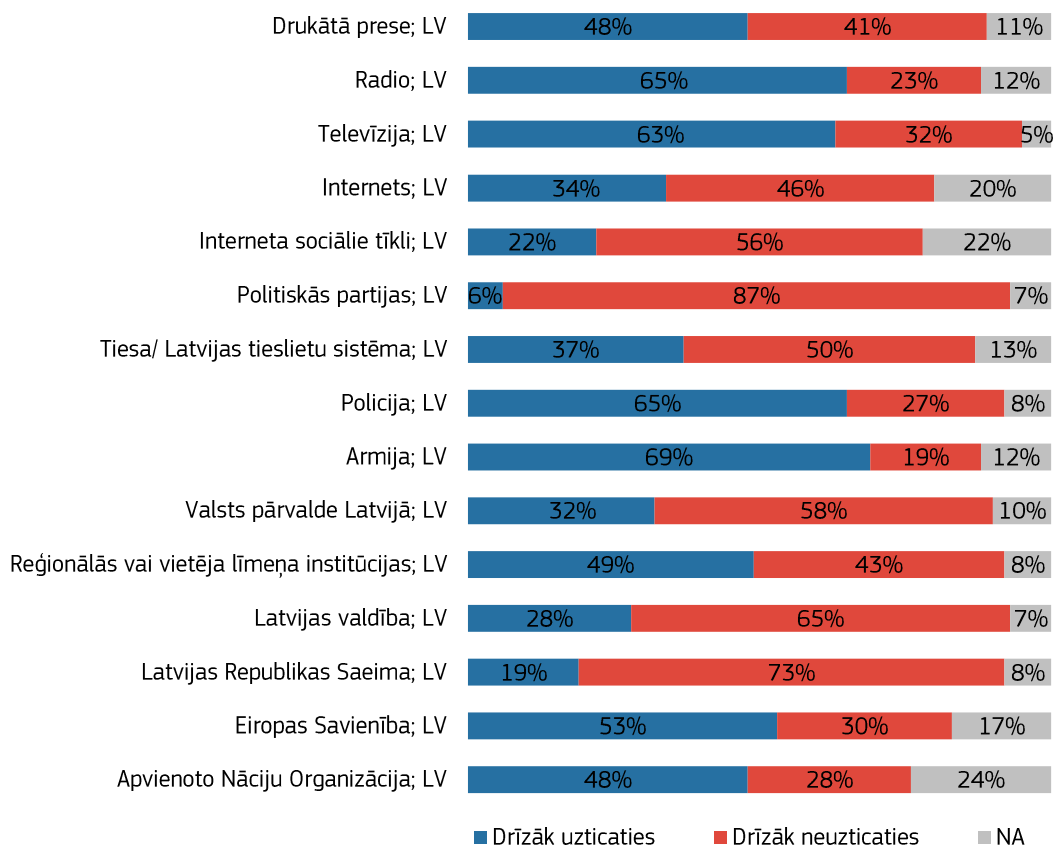

Kopumā Latvijas pilsoņu prognozēs par dažādām sfērām un to attīstību turpmākajos divpadsmit mēnešos ir vērojamas negatīvas tendences. Kopš 2019. gada pavasara ir būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri prognozē situācijas pasliktināšanos Latvijā kopumā (+6 PP, no 10% uz 16%), prognozē ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Latvijā (+7 PP, no 13% uz 20%) un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos ES (+3 PP, no 8% uz 11%), kā arī ir samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri paredz situācijas uzlabošanos personīgās nodarbinātības jomā (-5 PP, no 25% uz 20%). Savukārt ir būtiski palielinājies to eiropiešu īpatsvars, kuri paredz situācijas pasliktināšanos savās valstīs kopumā (+4 PP, no 23% uz 27%), prognozē ekonomiskās situācijas pasliktināšanos savās valstīs (+5 PP, no 26% uz 31%), prognozē nodarbinātības situācijas pasliktināšanos savās valstīs (+4 PP, no 22% uz 26%) un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos ES (+3 PP, no 22% uz 25%). Kā arī ir samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kuri prognozē finansiālās situācijas māsaimniecībā uzlabošanos (-3 PP, no 25% uz 22%) un paredz personīgās nodarbinātības situācijas uzlabošanos (-5 PP, no 25% uz 20%).

Pēdējā pusgada laikā kopumā ir būtiski mainījies Latvijas pilsoņu vērtējums par lietu virzību Latvijā: 30% Latvijas pilsoņu uzskata, ka lietas Latvijā virzās pareizā virzienā (-5 PP, no 35% uz 30%), savukārt puse jeb 52% uzskata, ka lietas Latvijā virzās nepareizā virzienā (+10 PP, no 42% uz 52%). Līdzīga tendence novērojama eiropiešu vērtējumā par lietu virzību savās valstīs: samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kuri uzskata, ka lietas viņu valstīs virzās pareizā virzienā (-3 PP, no 34% uz 31%), kā arī pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri uzskata, ka lietas viņu valstīs nevirzās pareizā virzienā (+4 PP, no 52% uz 56%). Savukārt Latvijas pilsoņu vērtējums par lietu virzību ES un Amerikas savienotajās valstīs (ASV) šajā pat periodā nav piedzīvojis būtiskas izmaiņas: 43% Latvijas pilsoņu uzskata, ka lietas ES virzās pareizā virzienā, turpretī ceturta daļa jeb 26% uzskata, ka lietas ES virzās nepareizā virzienā. Eiropiešu vērtējums par lietu virzību ES un ASV ir kritiskāks: pusgada laikā ir būtiski samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kuri uzskata, ka lietas ES (-1 PP, no 32% uz 31%) un ASV (-1 PP, no 19% uz 18%) virzās pareizajā virzienā, un ir būtiski pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri ir pretējās domās – uzskata, ka lietas ES (+2 PP, no 47% uz 49%) un ASV (+3 PP no 57% uz 60%) virzās nepareizajā virzienā.

Laika periodā no 2018. gada rudens ir vērojamas būtiskas izmaiņas Latvijas pilsoņu uzticēšanās līmenī drukātajai presei un televīzijai – būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri norādījuši, ka uzticas drukātajai presei (+12 PP, no 36% līdz 48%) un televīzijai (+5 PP, no 58% līdz 63%). Tā 2019. gada rudenī radio uzticas 65% Latvijas pilsoņu, internetam – trešā daļa jeb 34% un interneta sociālajiem tīkliem – piektā daļa jeb 22% Latvijas pilsoņu.

Par katru no šiem medijiem un institūcijām sakiet, lūdzu, vai Jūs tiem drīzāk uzticaties vai drīzāk neuzticaties?

Pēdējā pusgada laikā nav novērojamas būtiskas izmaiņas Latvijas pilsoņu sniegtajam uzticības novērtējam par dažādām lokāla mēroga institūcijām. 2019. gada rudenī politiskajām partijām uzticas 6% Latvijas pilsoņu. Pilsoņu uzticēšanās politiskajām partijām kaimiņvalstīs ir būtiski augstāka – 13% Igaunijas un 9% Lietuvas pilsoņu uzticas politiskajām partijām. 37% Latvijas pilsoņu uzticas Tiesai/ Latvijas tiesu sistēmai, 65% uzticas policijai, 69% uzticas armijai, trešā daļa jeb 32% uzticas valsts pārvaldei Latvijā, puse jeb 49% uzticas reģionālā vai vietēja līmeņa institūcijām, 28% – Latvijas valdībai, piektā daļa jeb 19% uzticas Latvijas Republikas Saeimai, 53% Latvijas pilsoņu uzticas Eiropas Savienībai un teju puse jeb 48% – Apvienoto Nāciju Organizācijai.

Kopš 2019. gada pavasara nav būtiski mainījusies Latvijas pilsoņu apmierinātība ar to, kā demokrātija darbojas Latvijā un ES. Šogad ar to, kā demokrātija darbojas Latvijā kopumā, ir apmierināta puse jeb 52% Latvijas pilsoņu, un kā demokrātija darbojas ES – 62% Latvijas pilsoņu. Savukārt **eiropiešu apmierinātība ar to, kā demokrātija darbojas ES, ir būtiski samazinājusies – šogad kopumā puse jeb 52% eiropiešu ar to ir apmierināti (-3 PP, no 55% uz 52%).**

Līdzīgi kā 2019. gada pavasarī, tā arī gada nogalē trešā daļa jeb 32% Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā ES (4% pilnībā piekrīt; 28% drīzāk piekrīt). Vienlaikus **būtiski samazinājies ir pilsoņu īpatsvars, kur piekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklim ir nozīmē Latvijā – tā uzskata 38% pilsoņi (-7 PP, no 45% uz 38%).** Tikmēr 45% eiropiešu piekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā ES, un 59% eiropiešu piekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklim ir nozīme viņu valstīs.

Eiropiešu domas par to, kā viņu viedoklis tiek ņemts vērā ES un viņu valstīs, ir būtiski mainījies kopš 2019. gada pavasara: ir nozīmīgi pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri nepiekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā ES (+11 PP, no 39% uz 50%) un samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kur šim apgalvojumam piekrīt (-11 PP, no 56% uz 45%). Līdzīgi nozīmīgi pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri nepiekrīt apgalvojumam, ka viņu viedoklis tiek ņemts vērā viņu valstīs (+7 PP, no 31% uz 38%) un samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kur šim apgalvojumam piekrīt (-6 PP, no 65% uz 59%).

Lūgti norādīt savu piederības sajūtu dažādām vietām, absolūtais vairākums Latvijas pilsoņu viziteiktāk izjūt piederību Latvijai (94%) un savai pilsētai/ ciemam (93%). Vairākums Latvijas pilsoņu izjūt piederību arī Eiropai (75%) un ES (73%). Līdzīgi arī eiropieši kopumā izjūt viziteiktāko piederību savai valstij (91%) un savai pilsētai/ ciemam (89%). **Kopš pavasara ir būtiski pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri salīdzinoši biežāk ir norādījuši, ka nejūtas piederīgi ES (+3 PP, no 38% uz 41%) un Eiropai kopumā (+2 PP, 31% uz 33%).**

Kopš 2019. gada pavasara būtiski ir samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri apgalvo, ka jūtas piederīgi savai pilsētai/ ciemam (-3 PP, no 93% uz 90%), un ir samazinājies arī to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri apgalvo, ka jūtas piederīgi Latvijai (-3 PP, no 94% uz 91%). Aicināti paust savu viedokli par dažādiem apgalvojumiem, kas saistīti ar ES pilsoņu tiesībām, vairākums jeb 73% Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka viņi jūtas kā ES pilsoņi. Nedaudz vairāk nekā puse jeb 55% Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka viņi zina savas ES pilsoņa tiesības, un teju vairākums jeb 68% piekrīt apgalvojumam, ka viņi vēlētos vairāk uzzināt par savām ES pilsoņa tiesībām. Līdzīgs ir arī eiropiešu vērtējums šajos jautājumos: vairākums jeb 70% eiropiešu piekrīt apgalvojumam, ka jūtas kā ES pilsoņi, nedaudz vairāk nekā puse jeb 54% piekrīt apgalvojumam, ka zina savas ES pilsoņa tiesības, un 67% piekrīt apgalvojumam, ka vēlētos vairāk uzzināt par savām ES pilsoņa tiesībām. Kopš pavasara būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri salīdzinoši biežāk ir norādījuši, ka nevēlētos vairāk uzzināt par savām ES pilsoņa tiesībām (+5 PP, no 26% uz 31%), kā arī to eiropiešu īpatsvars, kuri salīdzinoši biežāk ir norādījuši, ka nezina savas ES pilsoņa tiesības (+3 PP, no 42% uz 45%). Šajā periodā pieaudzis gan Latvijas pilsoņu, gan eiropiešu īpatsvars, kuri salīdzinoši biežāk ir norādījuši, ka nejūtas kā Eiropas Savienības pilsoņi (+3 PP, no 26% uz 29%).

2 Svarīgākās problēmas valstī un personīgi

Kopš 2019. gada pavasara ir novērojamas izmaiņas pilsoņu priekšstatos par svarīgākajām problēmām valstī. **Latvijas pilsoņi arī šogad kā vissvarīgāko problēmu valstī ir norādījuši veselības un sociālās aprūpes sistēmu (43%).** Kā salīdzinoši svarīgas valsts problēmas ir norādīts cenu pieaugums/ inflācija/ dzīves dārdzība (29%) un nodokļu sistēma (24%). Savukārt **ES dalībvalstīs kopumā salīdzinoši visbiežāk kā galvenā problēma valstīs arī ir norādīta veselības un sociālās aprūpes sistēma (23%).**

Būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka valsts problēma ir veselības un sociālās aprūpes sistēma (+11 PP, no 32% uz 43%), izglītības sistēma (+4 PP, no 14% uz 18%), savukārt samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka valsts problēma ir vides, klimata un enerģētikas problēmas (-2 PP, no 4% uz 2%).

Eiropieši kopumā kā savām valstīm svarīgas problēmas ir norādījuši vides, klimata un enerģētikas problēmas (21%) un bezdarbu (20%). Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, tā paša gada nogalē pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri kā savām valstīm svarīgas problēmas ir norādījuši noziedzību (+1 PP, no 11% uz 12%), veselības un sociālās aprūpes sistēmu (+2 PP, no 21% uz 23%), izglītības sistēmu (+1 PP, no 12% uz 13%), pensijas (+1 PP, no 14% uz 15%) un vides, klimata un enerģētikas problēmas (+1 PP, no 20% uz 21%).

Kā būtiskākās problēmas, ar ko personīgi saskaras Latvijas pilsoņi, tiek nosaukti cenu pieaugums/ inflācija/ dzīves dārdzība (42%) un veselības un sociālās aprūpes sistēma (32%). Arī eiropieši kā svarīgāko problēmu, ar ko saskaras personīgā līmenī, nosauc cenu pieaugumu/ inflāciju/ dzīves dārdzību (31%) un veselības un sociālās aprūpes sistēmu (19%). Kopš 2019. gada pavasara būtiski pieaudzis to Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri norāda cenu pieaugumu/ inflāciju/ dzīves dārdzību kā svarīgāko problēmu, ar kuru saskaras personīgi (+6 PP, no 36% uz 42%).

3 Iedzīvotāju informētība par Eiropas Savienību un tās institūcijām

Kopš 2019. gada pavasara nav mainījusies Latvijas pilsoņu informētība par ES un tās institūcijām: absolūtais vairākums Latvijas pilsoņu atzīst, ka ir dzirdējuši par Eiropas Parlamentu (94%), Eiropas Komisiju (86%) un Eiropas Centrālo banku (84%). 2019. gada nogalē Latvijas pilsoņu informētība par tādām Eiropas institūcijām kā Eiropas Parlaments, Eiropas Komisija un Eiropas Centrālā banka arvien atbilst eiropiešu vidējam informētības līmenim par šīm institūcijām.

Latvijas pilsoņu uzticēšanās ES institūcijām kopš 2019. gada pavasara ir būtiski pieaugusi. Nedaudz vairāk nekā puse jeb 57% Latvijas pilsoņu atzīst, ka uzticas Eiropas Parlamentam (+7 PP), 53% uzticas Eiropas Komisijai (+7 PP), 51% – Eiropas Centrālajai bankai (+6 PP), 44% – Eiropas Padomei (+5 PP) un 44% uzticas Eiropas Savienības padomei (+6 PP). Savukārt Eiropas Parlamentam uzticas 59% Igaunijas un 64% Lietuvas pilsoņu, Eiropas komisijai – 54% Igaunijas un 62% Lietuvas pilsoņu, Eiropas Centrālajai bankai uzticas 54% Igaunijas un 53% Lietuvas pilsoņu, savukārt Eiropas Padomei uzticas 43% Igaunijas un 45% Lietuvas pilsoņu.

Puse jeb 51% eiropiešu ir norādījuši, ka uzticas Eiropas Parlamentam, 47% uzticas Eiropas Komisijai, 42% uzticas Eiropas Centrālajai bankai, 36% uzticas Eiropas Savienības padomei, 40% – Eiropas Padomei, kas ir ievērojami zemāki uzticēšanās šīm institūcijām rādītāji nekā Latvijā.

Salīdzinot ar 2018. gada rudeni nav mainījies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka personīgi ir labi informēti par Eiropas jautājumiem – par tādiem sevi uzskata 42% Latvijas pilsoņu. Šis rādītājs ir būtiski augstāks par ES kopējo rādītāju, jo savu personīgo informētību par Eiropas jautājumiem kā labu vērtē 38% eiropiešu.

II. EIROPAS SAVIENĪBA UN TĀS PRIORITĀTES

1 Eiropas Savienības kopējais vērtējums

Kopumā 42% Latvijas pilsoņu ir pozitīvs priekšstats par ES. Salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari, to Latvijas pilsoņu, kuriem ir pozitīvs priekšstats par ES, īpatsvars nav būtiski mainījies. **Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, ir būtiski samazinājies to ES dalībvalstu pilsoņu īpatsvars, kuriem ir pozitīvs priekšstats par ES** (-3 PP, no 45% uz 42%), savukārt to ES pilsoņu īpatsvars, kuriem ir negatīvs priekšstats par ES, ir būtiski palielinājies (+3 PP, no 17% uz 20%).

Līdzīgi kā 2019. gada pavasarī, arī 2019. gada rudenī **Latvijas pilsoņu vērtējumā ES galvenokārt nozīmē brīvas ceļošanas, mācību un darba iespējas jebkur Eiropas Savienībā** (67%, -1 PP). Nākamās Latvijas pilsoņu biežāk norādītās lietas, kas saistās ar ES, ir vienotā valūta **eiro** (30%, -6 PP, rādītājs ir būtiski samazinājies salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari), **miers** (28%, +2 PP) kā arī **kultūru daudzveidība** (25%, -5 PP, rādītājs ir būtiski samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu).

Arī ES dalībvalstu pilsoņu kopējā vērtējumā ES galvenokārt nozīmē brīvas ceļošanas, mācību un darba iespējas jebkur Eiropas Savienībā (51%, -4 PP), vienoto valūtu **eiro** (32%, -5 PP) kā arī **mieru** (32%, -3 PP). Tāpat ES eiropiešiem saistās arī ar **kultūru daudzveidību** (28%, -3 PP), **demokrātiju** (25%, -2 PP) un **stingrāku vārdu pasaulē** (25%, -4 PP). Visi norādītie rādītāji ir būtiski samazinājušies salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari.

Lūgti paust savu attieksmi pret dažādiem ar ES un tās darbību saistītiem aspektiem **lielākā daļa** (72%) **Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka pasaulē tiek ņemts vērā Eiropas Savienības viedoklis.** Kopumā **lielākā daļa** (65%) Latvijas pilsoņu **piekrīt tam, ka globalizācija dod iespēju ekonomiskai izaugsmei.** Lielākā daļa (62%) Latvijas pilsoņu **ir norādījuši, ka saprot, kā darbojas Eiropas Savienība.** Kopumā **lielākā daļa** (62%) Latvijas pilsoņu **piekrīt tam, ka vajadzētu pieņemt vairāk lēmumu ES līmenī,** savukārt tam, ka ES tiek lielā mērā ņemtas vērā Latvijas intereses, piekrīt nedaudz vairāk nekā trešā daļa (39%) Latvijas pilsoņu. Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, gada nogalē ir būtiski pieaudzis to **Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri nepiekrīt apgalvojumam, ka Latvijas nākotne būtu labāka, ja tā nebūtu ES dalībvalsts** (+7 PP, no 60% uz 67%).

Līdzīgi arī lielākā daļa ES pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka pasaulē tiek ņemts vērā ES viedoklis (70%, -3 PP), ka globalizācija dod iespēju ekonomiskai izaugsmei (63%, +2 PP), viņi saprot, kā darbojas Eiropas Savienība (59%, +1 PP). Visos iepriekš atspoguļotajos rādītājos vērojamas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari. Aptuveni puse (52%) eiropiešu uzskata, ka viņu valstu intereses tiek lielā mērā ņemtas vērā Eiropas Savienībā, un šādi domājošo eiropiešu īpatsvars kopš 2019. gada pavasara ir būtiski pieaudzis (+3 PP, no 49% uz 52%). **Lielākā daļa** (60%) **eiropiešu nepiekrīt, ka viņu valsts nākotne būtu labāka, ja tā nebūtu ES dalībvalsts.**

Runājot par pozitīvāko, ko devusi ES, Latvijas iedzīvotāji visbiežāk norādījuši brīvu cilvēku, preču un pakalpojumu kustību ES teritorijā (+2 PP, no 68% uz 70%). Kā citas pozitīvas lietas, ko ir devusi ES, Latvijas pilsoņi salīdzinoši biežāk ir norādījuši **mieru ES dalībvalstu starpā** (+ 11 PP, no 43% uz 54%, rādītājs ir būtiski pieaudzis salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari), studentu apmaiņas programmas (piemēram, ERASMUS) (+1 PP, no 37% uz 38%). Salīdzinoši retāk Latvijas iedzīvotāji ir norādījuši: **eiro** (+3 PP, no 28% uz 31%), sociālās labklājības (veselības aprūpe, izglītība, pensijas) līmeni ES (+3 PP, no 20% uz 23%), ES ekonomikas spēku (+3 PP, no 12% uz 15%, rādītājs ir būtiski pieaudzis, salīdzinot ar iepriekšējo periodu), ES politisko un

diplomātisko ietekmi uz pārējo pasauli (-3 PP, no 15% uz 12%, rādītājs ir būtiski samazinājies salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari), kopējo lauksaimniecības politiku (+2 PP, no 8% uz 10%).

Eiropieši, runājot par pozitīvāko, ko devusi ES, visbiežāk ir norādījuši brīvu cilvēku, preču un pakalpojumu kustību ES teritorijā (-3 PP, no 60% uz 57%, salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari, rādītājs ir būtiski samazinājies), kā arī **mieru ES dalībvalstu vidū** (+1 PP, no 54% uz 55%, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, rādītājs ir būtiski pieaudzis). Salīdzinoši retāk kā pozitīvas lietas, kuras ir devusi ES, eiropieši ir norādījuši studentu apmaiņas programmas (piemēram, ERASMUS) (-1 PP no 26% uz 25%, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, rādītājs ir būtiski samazinājies), vienoto valūtu – eiro (+1 PP, no 24% uz 25%, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, rādītājs ir būtiski pieaudzis), ES ekonomikas spēku (+1 PP, no 23% uz 24%, rādītājs ir būtiski pieaudzis), ES politisko un diplomātisko ietekmi uz pārējo pasauli (-1 PP, no 21% uz 20%, rādītājs ir būtiski samazinājies), sociālās labklājības (veselības aprūpe, izglītība, pensijas) līmeni ES (+2 PP, no 18% uz 20%, rādītājs ir būtiski pieaudzis), kā arī kopējo lauksaimniecības politiku (+1 PP, no 11% uz 12%, rādītājs ir būtiski pieaudzis).

Kopš 2019. gada pavasara eiropieši salīdzinoši biežāk kā pozitīvo, ko devusi ES, ir norādījuši vienoto valūtu – eiro (+1 PP, no 24% uz 25%), kā arī ES ekonomikas spēku (+1 PP, no 23% uz 24%), mieru (+1 PP, no 54% uz 55%) un kopējo lauksaimniecības politiku (+1 PP, no 11% uz 12%). Šie rādītāji ir būtiski pieauguši salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari.

Pēc Latvijas pilsoņu domām, vērtības, kas vislabāk raksturo ES, ir cilvēktiesības (42%), **miers** (34%), **demokrātija** (29%), **personas brīvība** (24%) un **likuma vara** (23%). Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, 2019. gada rudenī Latvijas pilsoņi salīdzinoši biežāk kā vērtības, kas vislabāk raksturo ES, ir norādījuši mieru (+3 PP, no 31% uz 34%) un likuma varu (+5 PP, no 18 uz 23%, rādītājs ir būtiski pieaudzis salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari), savukārt salīdzinoši retāk – personas brīvību (-4 PP, no 28% uz 24%, rādītājs ir būtiski samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu) cilvēktiesības (-2 PP, no 44% uz 42%) un demokrātiju (-1 PP, no 30% uz 29%).

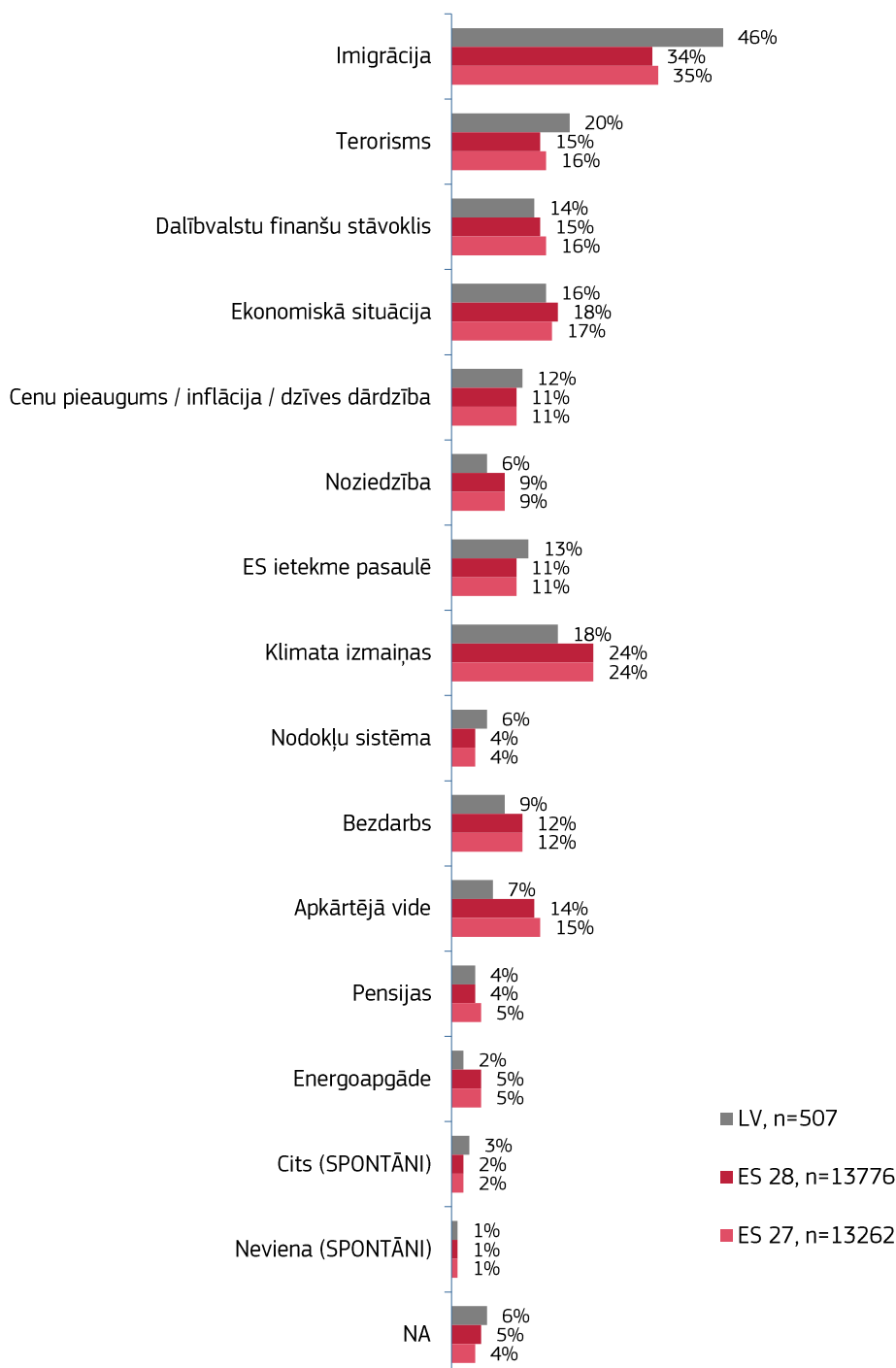
ES pilsoņi visbiežāk kā vērtības, kas vislabāk raksturo ES, ir nosaukuši mieru (42%), **demokrātiju** (34%) un **cilvēktiesības** (32%). Salīdzinot ar 2019. gada pavasara pētījuma rezultātiem, 2019. gada rudenī eiropieši salīdzinoši retāk kā vērtības, kas raksturo ES, ir norādījuši cilvēktiesības (-2 PP, no 34% uz 32%) un demokrātiju (-1 PP, no 35% uz 34%), savukārt salīdzinoši biežāk – cieņu pret citām kultūrām (+1 PP, no 14% uz 15%). Rādītājos ir vērojamas būtiskas atšķirības salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu.

Kaut arī gan Latvijas pilsoņu, gan ES dalībvalstu pilsoņu priekšstati par vērtībām, kas vislabāk raksturo ES, kopumā sakrīt, tomēr **trīs piektdaļas** (60%) **Latvijas pilsoņu uzskata, ka ES dalībvalstis, domājot par kopējām vērtībām, ir atšķirīgas** (37% Latvijas pilsoņu uzskata, ka ES dalībvalstis ir līdzīgas). Tikmēr **puse** (54%) **eiropiešu, domājot par kopējām vērtībām, uzskata, ka ES dalībvalstis ir savstarpēji līdzīgas**, bet 40% eiropiešu uzskata, ka dalībvalstis ir atšķirīgas. Salīdzinot ar 2019. gada pavasara pētījuma rezultātiem, ir būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka domājot par kopējām vērtībām, ES dalībvalstis ir savstarpēji līdzīgas (+5 PP, uz 32% uz 37%), savukārt būtiski samazinājies to Latvijas pilsoņu skaits, kuri uzskata, ka ES dalībvalstis ir savstarpēji atšķirīgas (-4 PP, no 64% uz 60%).

2 Eiropas Savienības loma svarīgāko jautājumu risināšanā

Vissvarīgākā problēma, ar kuru šobrīd saskaras ES, ir imigrācija (LV – 46%, ES28 – 34%), šādi uzskata gan Latvijas, gan ES dalībvalstu pilsoņi, kam, pēc Latvijas pilsoņu domām, seko **terorisms** (LV – 20%), **klīmata izmaiņas** (LV – 18%) un **ekonomiskā situācija** (LV – 16%). ES pilsoņi otrajā vietā ierindo klīmata izmaiņas (ES28 – 24%), kam seko ekonomiskā situācija (ES28 – 18%).

Kādas, Jūsaprāt, ir divas svarīgākās problēmas, ar kurām šobrīd saskaras Eiropas Savienība?

Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, rudenī gan Latvijas gan ES dalībvalstu pilsoņi salīdzinoši biežāk kā vienu no divām svarīgākajām problēmām, ar kurām šobrīd saskaras ES, ir norādījuši klimata izmaiņas (LV – +6 PP, no 12% uz 18%; ES28 – +2 PP, no 22% uz 24%). Rādītājs ir būtiski pieaudzis salīdzinājumā ar 2019. gada pavasari.

ES dalībvalstu pilsoņi, salīdzinot ar 2019. gada pavasari, salīdzinoši biežāk kā svarīgāko ES problēmu ir norādījuši cenu pieaugumu/ inflāciju/ dzīves dārdzību (+1 PP, no 10% uz 11%), savukārt salīdzinoši retāk – terorismu (-3 PP, no 18% uz 15%), ES ietekmi pasaulē (-1 PP, no 12% uz 11%). Rādītājos ir vērojamas būtiskas atšķirības salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu.

Līdzīgi kā pavasarī, arī 2019. gada nogalē **lielākā daļa (72%) Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka ES ir pietiekami liela vara un pietiekami daudz instrumentu, lai aizstāvētu Eiropas intereses globālajā ekonomikā.** Tendence saglabājas arī ES28 dalībvalstu pilsoņu vidū – arī 2019. gada nogalē lielākā daļa (67%) eiropiešu piekrīt apgalvojumam, ka ES ir pietiekami liela vara un pietiekami daudz instrumentu, lai aizstāvētu Eiropas intereses globālajā ekonomikā.

Kopumā aptuveni trīs piektdaļas (63%) Latvijas pilsoņu un vairāk nekā puse eiropiešu (58%) ir optimistiski noskaņoti attiecībā uz ES nākotni. Šādi domājošo Latvijas pilsoņu īpatsvars kopš 2019. gada pavasara nav būtiski mainījies, savukārt optimistiski noskaņoto eiropiešu īpatsvars ir būtiski samazinājies (-3 PP, no 61% uz 58%), bet pesimistiski noskaņoto eiropiešu īpatsvars – būtiski palielinājies (+4 PP, no 34% uz 38%).

3 Eiropas Savienības nākotnes prioritātes

Lūgti izteikt savu attieksmi pret dažādiem ES politikas un darbības aspektiem, līdzīgi kā pavasarī, arī 2019. gada rudenī aspekti, kas guvuši visizteiktāko Latvijas pilsoņu atbalstu, ir: **ES pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties** (96%), **kopīga aizsardzības un drošības politika visām ES dalībvalstīm** (85%), **kopīga Eiropas tirdzniecības politika** (84%), kā arī **Eiropas Ekonomikas un monetārā savienība ar vienoto valūtu eiro** (83%).

Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, ir būtiski pieaudzis to pilsoņu īpatsvars, kuri ir atbalstījuši kopīgu ārpolitiku visām 28 Eiropas Savienības dalībvalstīm (LV – +6 PP, no 70% uz 76%; ES28 – +2 PP, no 66% uz 68%), kopīgu aizsardzības un drošības politiku visām Eiropas Savienības dalībvalstīm (LV – nav izmaiņu, ES28 – +1 PP, no 74% uz 75%), kopīgu Eiropas tirdzniecības politiku (LV – +7 PP, no 77% uz 84%, ES28 – nav izmaiņu), kopīgu Eiropas migrācijas politiku (LV – nav būtisku izmaiņu, ES28 – +5 PP, no 67% uz 72%), kopīgu ES dalībvalstu enerģētikas politiku (LV – nav būtisku izmaiņu, ES28 – +3 PP, no 72% uz 75%), ES pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties (LV – +4 PP, no 92% uz 96%, ES28 – +1 PP, no 81% uz 82%).

Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, ir būtiski samazinājies to eiropiešu īpatsvars, kuri ir atbalstījuši tālāku Eiropas Savienības paplašināšanos, nākamajos gados iekļaujot arī citas valstis (LV – nav būtisku izmaiņu, ES28 – -2 PP, no 46% uz 44%),

Lūgti norādīt, kādas izjūtas izraisa apgalvojums “Iedzīvotāju imigrācija no citām ES dalībvalstīm”, vairāk nekā puse (59%) Latvijas pilsoņu un lielākā daļa (69%) eiropiešu ir norādījuši, ka viņos šis apgalvojums kopumā izraisa pozitīvas izjūtas. Kopš 2019. gada pavasara ir būtiski pieaudzis to eiropiešu īpatsvars, kuri ir norādījuši, ka šis apgalvojums viņos izraisa pozitīvas izjūtas (+2 PP, no 67% uz 69%), kā arī samazinājies to eiropiešu skaits, kuri ir norādījuši, ka šis apgalvojums viņos izraisa negatīvas izjūtas (-2 PP, no 26% uz 24%). Latvijas pilsoņu atbildēs būtiskas izmaiņas nav vērojamas.

Lūgti norādīt, kādas izjūtas izraisa apgalvojums “Iedzīvotāju imigrācija no valstīm ārpus ES”, vairākums (74%) Latvijas pilsoņu un mazāk nekā puse (44%) eiropiešu ir norādījuši, ka viņiem šis apgalvojums izraisa negatīvas izjūtas. Kopš 2019. gada pavasara nav būtisku izmaiņu Latvijas pilsoņu atbildēs, toties ir būtiski palielinājies to eiropiešu skaits, kuriem šis apgalvojums izraisa pozitīvas izjūtas (+4 PP, no 44% uz 48%).

KOPSAVILKUMS

Trīsdesmit otrās “Eurobarometer Standard” aptaujas rezultāti apliecina to, ka notikumi pasaulē un lokāli būtiski ietekmē gan Latvijas, gan ES dalībvalstu pilsoņu attieksmes, viedokļus un nākotnes gaidas.

2019. gadā iezīmējas stabilitāte Latvijas pilsoņu apmierinātībā ar savu dzīvi kopumā. Līdzīgi kā pirms gada vairākums Latvijas pilsoņu norāda, ka ir ar savu dzīvi kopumā apmierināti. Pēdējā pusgada laikā nav būtiski mainījušās Latvijas pilsoņu prognozes par savu dzīvi kopumā turpmākajos divpadsmit mēnešos.

Latvijas pilsoņu prognozes turpmākajiem divpadsmit mēnešiem ir kļuvušas ievērojami pesimistiskākas: ir pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri prognozē situācijas pasliktināšanos valstī un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Latvijā, kā arī ekonomiskās situācijas pasliktināšanos ES. Ir samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri paredz situācijas uzlabošanos personīgās nodarbinātības jomā turpmākajos divpadsmit mēnešos.

Pēdējā pusgada laikā kopumā ir pasliktinājies Latvijas pilsoņu vērtējums par lietu virzību Latvijā. Pieaudzis to pilsoņu īpatsvars, kuri uzskata, ka Latvijā lietas virzās nepareizā virzienā un samazinājies to īpatsvars, kuri uzskata, ka lietas Latvijā virzās pareizā virzienā.

Laika periodā no 2018. gada rudens līdz 2019. gada rudenim ir vērojamas būtiskas izmaiņas Latvijas pilsoņu uzticēšanās līmenī drukātajai presei un televīzijai. Savukārt pēdējā pusgada laikā nav novērojamas būtiskas izmaiņas Latvijas pilsoņu sniegtajam uzticības novērtējumam par dažādām lokāla mēroga institūcijām.

Latvijas pilsoņi arī šogad kā vissvarīgāko problēmu valstī ir norādījuši veselības un sociālās aprūpes sistēmu. Kā salīdzinoši svarīgas valsts problēmas ir norādīts arī cenu pieaugums/ inflācija/ dzīves dārdzība un nodokļu sistēma. Savukārt ES dalībvalstīs kopumā salīdzinoši visbiežāk kā galvenā problēma valstīs ir norādīta veselības un sociālās aprūpes sistēma.

Kopš 2019. gada pavasara būtiski ir samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri apgalvo, ka jūtas piederīgi savai pilsētai/ ciemam un ir samazinājies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri apgalvo, ka jūtas piederīgi Latvijai.

Kopš 2019. gada pavasara nav būtiski mainījies to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuriem ir pozitīvs priekšstats par ES. Latvijas pilsoņu vērtējumā ES galvenokārt nozīmē brīvas ceļošanas, mācību un darba iespējas jebkur Eiropas Savienībā, kam seko vienotā valūta eiro, miers, kā arī kultūru daudzveidība.

Arī ES dalībvalstu pilsoņu kopējā vērtējumā ES galvenokārt nozīmē brīvas ceļošanas, mācību un darba iespējas jebkur Eiropas Savienībā, vienoto valūtu eiro, mieru, kultūru daudzveidību, stingrāku vārdu pasaulē un demokrātiju.

Lielākā daļa Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka pasaulē tiek ņemts vērā Eiropas Savienības viedoklis. Kopš 2019. gada pavasara ir būtiski pieaudzis to Latvijas pilsoņu īpatsvars, kuri nepiekrīt apgalvojumam, ka Latvijas nākotne būtu labāka, ja tā nebūtu ES dalībvalsts.

Runājot par pozitīvāko, ko devusi ES, Latvijas un Eiropas pilsoņi visbiežāk ir norādījuši brīvu cilvēku, preču un pakalpojumu kustību ES teritorijā.

Pēc Latvijas pilsoņu domām, vērtības, kas vislabāk raksturo ES, ir cilvēktiesības, miers, demokrātija, personas brīvība un likuma vara, savukārt eiropiešiem tās ir: miers, demokrātijas un cilvēktiesības.

Trīs piektdaļas Latvijas pilsoņu uzskata, ka ES dalībvalstis, domājot par kopējām vērtībām, ir atšķirīgas, tikmēr puse eiropiešu, domājot par kopējām vērtībām, uzskata, ka ES dalībvalstis ir savstarpēji līdzīgas.

Vissvarīgākā problēma, ar kuru šobrīd saskaras ES, ir imigrācija, uzskata gan Latvijas, gan ES dalībvalstu pilsoņi. Salīdzinot ar 2019. gada pavasari, rudenī gan Latvijas, gan ES dalībvalstu pilsoņi

salīdzinoši biežāk kā vienu no divām svarīgākajām problēmām, ar kurām šobrīd saskaras ES, ir norādījuši klimata izmaiņas

ES dalībvalstu pilsoņi, salīdzinot ar 2019. gada pavasari, salīdzinoši biežāk kā svarīgāko ES problēmu ir norādījuši cenu pieaugumu/ inflāciju/ dzīves dārdzību, savukārt salīdzinoši retāk – terorismu, ES ietekmi pasaulē.

Lielākā daļa Latvijas pilsoņu piekrīt apgalvojumam, ka ES ir pietiekami liela vara un pietiekami daudz instrumentu, lai aizstāvētu Eiropas intereses globālajā ekonomikā.

Kopumā aptuveni trīs piektdaļas Latvijas pilsoņu un vairāk nekā puse eiropiešu ir optimistiski noskaņoti attiecībā uz ES nākotni.

Domājot par dažādiem ES politikas un darbības aspektiem, līdzīgi kā pavasarī, arī 2019. gada rudenī visizteiktāko Latvijas pilsoņu atbalstu guvuši aspekti: ES pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties, kopīga aizsardzības un drošības politika visām ES dalībvalstīm, kopīga Eiropas tirdzniecības politika, kā arī Eiropas Ekonomikas un monetārā savienība ar vienoto valūtu eiro.